

मराठी भाषांतर
विषय - ग्रामीण विकास
द्वितीय वर्ष कला सत्र - ४ पे.ज. - ६
B.A.R.D. - 06

ग्रामीण विकासासंबंधीचे कायदे

- १) महाराष्ट्रातील पंचायत राज संबंधी कायदे**
- अ) विविध कालखंडातील विकास प्रशासनाची ऐतिहासिक पाश्वर्भूमी
  - ब) मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम १९५८
  - क) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम १९६९
  - ड) ७३वी घटना दुरुस्ती.
- २) जमीन सुधारणा विषयक कायदे**
- अ) भूधारणा व भुसुधारणा
  - ब) कूळकायदा
  - क) कमाल जमीन धारणा कायदा
  - ड) जमीनीचे एकत्रीकरण व तुकडेबंदी कायदा
- ३) ग्रामीण विभागा संबंधीचे कायदे.**
- अ) आदिवासी जमीन विषयक कायदे
  - ब) पेसा कायदा
  - क) वनजमिनविषयक कायदे
  - ड) जैवविविधता कायदा (नैसर्गिक संवर्धन कायदा २००२)
  - इ) सहकारी संस्थाविषयक कायदे २००९ सहकार कायदा

४) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५

- अ) प्रस्तावना, संकल्पना
- ब) महाराष्ट्र मा. अधिकार अधिनियम २००५
- क) केंद्र शासनाने सुचविलेले बदलाचे परिणाम व महत्व
- ड) माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ अन्वये अर्जाचा नमुना ‘अ, ब व क
- इ) ग्रामीण प्रशासन यंत्रणेवर झालेला परिणाम

सूचना - सत्र चारसाठी प्रश्नपत्रिका ७० गुणांची असेल.

प्रात्याक्षिक कार्य - (कोणतेही ३)

३० गुण   **अ)**

ग्रामपंचायतीस भेट व भेटीचा अभ्यास

- ब) गाव नमुना क्र. ७/१२, ६ व ८ अ उता-याचा अभ्यास
- क) स्थानिक पातळीवरील सहकारी संस्थेस भेट व भेटीचा अभ्यास
- ड) माहितीच्या अधिकारात अर्ज करून माहिती मिळविणे.
- इ) तालुका जिल्हा पातळीवरील गटविकास अधिकारी, मुख्य कार्यकारी अधिका-याच्या कार्याची तपशिलवार माहिती मिळवणे.

गुण - विभागणी (३० गुण)

- १) द्वेत्रकार्य - १० गुण
- २) जर्नल - १० गुण
- ३) तोंडी परिक्षा - १० गुण